

Бондаренко В.М.

*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
доцент кафедри бізнес-адміністрування,
маркетингу та менеджменту,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-558-0-46>

РОЛЬ БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ (ВІ-СИСТЕМ) У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах розвитку цифрової економіки підприємства функціонують у середовищі високої невизначеності, динамічних змін та зростаючої конкуренції. Особливого значення набуває здатність підприємств швидко адаптуватися до змін, приймати обґрунтовані управлінські рішення та ефективно використовувати наявні ресурси. Одним із ключових інструментів забезпечення таких можливостей є бізнес-аналітика, зокрема системи класу Business Intelligence, які дозволяють перетворювати великі обсяги даних на корисну інформацію для підтримки управлінських рішень.

Актуальність дослідження ролі ВІ-систем у підвищенні ефективності підприємства зумовлена стрімким зростанням обсягів даних, необхідністю їх оперативної обробки та використання для підвищення конкурентоспроможності. Впровадження бізнес-аналітики дозволяє підприємствам отримувати глибше розуміння внутрішніх процесів, поведінки споживачів та ринкових тенденцій, що є основою для формування ефективної стратегії розвитку. За даними PwC, більш ніж 80% компаній у світі застосовують ВІ-системи для відстеження фінансових і маркетингових показників, а поєднання аналітики з хмарними сервісами допомагає скорочувати витрати та забезпечує легке масштабування бізнесу [1]. Глобальний ринок бізнес-аналітики та великих даних демонструє стабільне зростання. За останні три роки його обсяг зріс у 1,67 рази з 122 млрд до 203 млрд доларів. При цьому темпи розвитку бізнес-аналітики значно перевищують загальне зростання ІТ-ринку, що пояснюється постійним підвищенням потреби компаній у якісному та глибокому аналізі даних [2].

Бізнес-аналітика як складова сучасних інформаційних систем управління підприємством виступає інструментом інтеграції, обробки та аналізу даних з різних джерел. Її основною метою є забезпечення керівництва достовірною, своєчасною та релевантною інформацією для прийняття управлінських рішень. ВІ-системи охоплюють широкий спектр технологій, включаючи сховища даних, інструменти обробки запитів, аналітичні платформи та засоби візуалізації інформації.

Сутність бізнес-аналітики полягає у трансформації сирих даних у структуровану інформацію, яка має практичну цінність для підприємства. Це досягається шляхом застосування різноманітних методів аналізу, включаючи статистичні методи, прогнозування, моделювання та інтелектуальний аналіз даних. Завдяки бізнес-аналітиці підприємства отримують можливість не лише оцінювати поточний стан своєї діяльності, але й прогнозувати майбутні тенденції.

Впровадження ВІ-систем сприяє підвищенню ефективності управління підприємством за рахунок покращення якості прийняття рішень. Традиційні підходи до аналізу часто базуються на використанні обмежених даних та інтуїтивних оцінках, що може призводити до помилок. Натомість бізнес-аналітика забезпечує доступ до повної картини діяльності підприємства, дозволяючи враховувати різноманітні фактори та їх взаємозв'язки [3].

Одним із ключових напрямів застосування ВІ-систем є фінансовий аналіз. Використання аналітичних інструментів дозволяє здійснювати детальний аналіз доходів, витрат, прибутковості та ліквідності підприємства. Це сприяє виявленню проблемних зон, оптимізації витрат та підвищенню фінансової стійкості. Крім того, ВІ-системи дозволяють автоматизувати процес формування звітності, що зменшує навантаження на персонал та підвищує точність даних.

Важливим аспектом є також використання бізнес-аналітики у сфері маркетингу. Аналіз поведінки споживачів, сегментація ринку та оцінка ефективності маркетингових кампаній дозволяють підприємствам більш точно визначати потреби клієнтів та формувати відповідні пропозиції. Це сприяє підвищенню рівня задоволеності споживачів та зміцненню конкурентних позицій підприємства. В Україні бізнес-аналітику в маркетингу найінтенсивніше застосовують в секторі e-commerce, де компанії використовують такі інструменти, як Power BI, Google Analytics і Tableau для аналізу поведінки клієнтів, сегментації аудиторії та створення ефективних таргетованих рекламних кампаній [4]. Це дозволяє

навіть малим і середнім підприємствам розвиватися, виходити на міжнародні ринки та формувати більш конкурентні бізнес-моделі.

У сфері виробництва ВІ-системи забезпечують можливість контролю та оптимізації процесів. Аналіз даних щодо використання ресурсів, продуктивності обладнання та якості продукції дозволяє виявляти неефективності та впроваджувати заходи щодо їх усунення. Це сприяє підвищенню продуктивності та зниженню собівартості продукції.

Окрему увагу слід приділити ролі ВІ-систем у підтримці стратегічного управління. Завдяки можливості аналізу великих обсягів даних підприємства можуть формувати довгострокові стратегії розвитку, оцінювати ризики та визначати перспективні напрями діяльності. Бізнес-аналітика дозволяє моделювати різні сценарії розвитку подій, що є важливим для прийняття стратегічних рішень.

Разом із перевагами впровадження ВІ-систем супроводжується низкою суттєвих викликів. Передусім це значні фінансові витрати, які охоплюють придбання ліцензійного програмного забезпечення, оплату хмарних сервісів або створення власної інфраструктури, а також витрати на впровадження та технічну підтримку. Додатковою складністю є необхідність інтеграції ВІ-рішень із вже існуючими інформаційними системами підприємства (CRM, ERP, базами даних), що часто потребує доопрацювання архітектури ІТ-середовища та може викликати технічні труднощі. Не менш важливим фактором є дефіцит кваліфікованих фахівців – аналітиків даних, інженерів ВІ та розробників, які здатні ефективно налаштовувати, обслуговувати та інтерпретувати результати аналітики. Окрім технічних і фінансових аспектів, критично важливим є забезпечення високої якості даних, що використовуються в аналітичних системах. Неповні, застарілі або некоректні дані можуть призводити до хибних аналітичних висновків і, відповідно, до неефективних управлінських рішень. Тому компаніям необхідно впроваджувати процеси управління даними (data governance), очищення та стандартизації інформації, а також контролю її актуальності.

Важливу роль також відіграє формування культури роботи з даними всередині підприємства, коли співробітники усвідомлюють значення точності інформації та використовують аналітичні інструменти для обґрунтування своїх дій і стратегій.

Отже, бізнес-аналітика є важливим інструментом підвищення ефективності діяльності підприємства. Вона забезпечує інформаційну підтримку управління, сприяє оптимізації процесів та підвищенню

конкурентоспроможності. Успішне впровадження ВІ-систем потребує комплексного підходу, який включає технологічні, організаційні та кадрові аспекти.

Література:

1. PwC. (2021). Future of industries: The business analytics advantage. PwC Report. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/industrial-manufacturing/publications/pwc-cips-future-of-industries.pdf>
2. Замлинський В. А., Щуровська А. Ю., Замлинська О. В. Особливості та характеристики business intelligence (ВІ)-систем як інструменту підвищення ефективності діяльності компанії. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 1. С. 53–61. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-8>
3. Голомб В. В., Мержинський Є. К., Петухова О. В. Аналіз переваг та недоліків застосування ВІ-систем у підприємницькій діяльності. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-48>
4. Дука А. П. Застосування інструментів бізнес-аналітики в управлінні. *Вісник академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: економіка, психологія та управління*. 2025. № 3. DOI: <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-03-04-09>